

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8^{.-}, ZA DIJAKE KRON 6^{.-}; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10^{.-}, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13^{.-}

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. :: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 24. FEBRUARJA 1916 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 26

Kapitulacija Črnogore.

Dne 25. januarja se je podpisala pogodba odložitve črnogorskega orožja.

Giacopone da Todi.

M. Herbert.
(Konec.)

Nekoč naleti Giacopone na gobavega bolnika, ki je brez pomoči živel v neki slamnati koči tam daleč zunaj, sam in zapuščen.

»Brat, midva sva si podobna; pred teboj beže ljudje, jaz pa se izogibam ljudi.«

Janko Vukotić, vojni minister črnogorski.

Gobavec pa upre vanj svoje oko, edino, kar je bilo še zdravega na njem, rekoč: »Po desetih letih si ti prvi, ki si izpregovoril z menoj. — Ali se ne bojiš, da se naležeš od mene bolezni?«

»Ne,« odgovori tujec; »kdor se je vsega iznebil, tudi strahu ne pozna.« Dalje časa je živel Giacopone pri njem in spoznaval življenje, prejšnjemu popolnoma tuje. Tu ni bilo nobenega častihlepija in nobenega ozira na ljudi. Treba se mu še privaditi na viharje, na mraz in vročino, na solnce in dež — le to velja, kar Bog da, otrok in Oče v nebesih sta se našla. Edini govor je molitev. Brez te tolažbe bi bilo življenje nemogoče, bilo bi le hipna komedija.

Gobavec in Giacopone pa sta se dvigala po Jakobovi lestvi k Bogu. Učenjak je hodil v šolo k preprostemu in nevednemu.

Ni pa lastno tej divji duši držati mero. Krvavo-rdeča je bila Giacoponejeva krivda, enako bodi pokora vidna vsem, ki so ga krivičnega poznali. Ime norca božjega hoče pošteno zaslužiti, milost Gospodovo si hoče osvojiti, in kraljestvo nebeško silo trpi.

* * *

Semenj je bil v Todiju tudi za perutinarje. Bele gosi, pitane kokoši, lepi fažani, race in golobje, vsega je polno na trgu. Tudi ljudi vse mrgoli; moški in ženske se gnetejo okrog kletk in si iz-

birajo pečenko za nedeljo. Vmes so otovorene mule in osli, veliki psi in konji; sredi med njimi pa je mož z vajeti okoli vratu, ob sencih nosi obočnike in na hrbtu nosi sedlo. Po vseh štirih skače naokrog kakor norec. Otroci hrešče za njim in uganjajo razne burke. To je Giacopone da Todi. Meščani, ki ga spoznajo, se z grozo obračajo od njega. Ta človek oznanja nečimernost vseh nečimernosti. Čez ta trg je Giacopone hodil v dnevih svoje mladosti in svoje slave ponosen, glavo pokonci, pogumen, vesel svojih uspehov in poln nadebnih načrtov — to je konec!

Tedaj pa je Giacopone vstal in pogledal okoli stoječe ljudi ter rekel: »Poglejte, someščani, možje in žene, kaj se je z menoj zgodilo. Ponašal sem se kakor knez, in sedaj sem popularni izvržek. Trkajte se na prsi, nihče ne ve, kaj mu donese jutrajšnji dan.« Resna je beseda spokornikova, in mnogi so razmišljali, da se tu dogaja nerazumljiva drama človeškega srca. Tudi Masseo dei Benedetti je bil med njimi. Sram ga je bilo. Kakor udarci biča na njegov rodbinski ponos lete klici:

»Glejte Giacoponeja! Glej norca!« Masseo stopi k Giacoponeju, rekoč: »Vsaj zaradi svoje rodbine se ne izpostavlja ljudem v zasmeh. Tako še nihče ni sramotil svoje hiše. Na, vzemi tukaj te-le kokoši in jih nesi domov, da boš vsaj nekaj koristnega storil.«

Giacopone pa se, je delal, kakor bi ga danes prvič videl.

»Prav rad, gospod, saj vem približno, kje je vaš dom.« In zagrabil je pisane ko-

pozabil, kje je njegov dom. Massea je skrbelo za blago; ne bi rad izgubil, kar je pošteno plačal. Morda krene norec na polje in tam žival izpusti, kakor je baje sv. Frančišek kupoval jagnjeta samo zato, da jih je obvaroval pred mesarjevim nožem. Ta bi bila lepa!

Zato je Masseo hitel za njim, da ga ne izgubi izpred oči. Giacopone pa je letel pred njim, konjska oprava je ropotala na njem in zvončki so zvonili. Zavije čez cesto proti cerkvi sv. Fortunata, kjer so imeli Massejevi svoje grobišče. Giacopone izgine v cerkev. Masseo je bil kmalu za njim. Kaj vse človek doživi? Ali ste že videli kdaj takega norca? Jezen je stopil v cerkev, in če doseže Giacoponeja, mu bo že svoje povedal, ker tako se ne dela z dostojnimi ljudmi. Mrak je bil v cerkvi, in ko je Masseo vstopil, ni prav videl.

»Daj mi moje kokoši!« je zavpil. Giacopone pa je mirno stal ob grobiščih, pod pokrovom grobišča pa so frfotale kokoši.

»Ti si mi ukazal, naj nesem kokoši na tvoj dom. Glej, to je tvoj dom, tvoj grob.«

Po teh besedah se Masseo ni več srdil nad »norcem«; besede so ga v živo zadele.

»Bog bodi milostljiv meni grešniku,« je dejal in pokleknil ob grobnici; »prav imaš, Giacopone, to bo moj zadnji dom.«

Giacopone pa je medtem že iz cerkve. Zunaj ga že čakajo otročaji. »Norec, norec božji!« kriče za njim po cesti.

* * *

Deset let po teh dogodkih.

V frančiškanski cerkvi v Todiju kleči Giacopone na kamnu, ločen od drugih; roki ima razprostrti in se pogovarja kakor zamaknjen s svojim Bogom. Postaral se je, lasje so mu osiveli. Frančiškani opravljajo veliko črno mašo za umrlega brata. Besede molitve Tomaža Celana zadone kakor grom poslednje sodbe pod obokanim cerkvenim stropom: Dies irae, dies illa, dan srda, dan solzâ.

Groza sodnjega dneva pretresa dušo Giacoponeja, močočna, priprosta melodija ga popolnoma prevzame. Na steni pred njim visi Križani, pod križem pa njegova Mati. Njen obraz je upal, pajčolan pada

čezenj, utopljen je v bolečine, kakor jih nihče ni občutil pred njo in jih ne bo za njo. Njene solze, ki se v njih zbirajo solze vseh mater za umirajoče sinove, padajo trdo Giacoponeju na srce, prav kakor da bi bile iz krvi. On začuti njene bolečine, velike in globoke kakor morje.

In tedaj je zavrelo v dušo Giacoponejevi. To, kar

Trg v črnogorskem trdnjanskem mestecu Podgorica.

koši in oddiral ž njimi s trga, pa ravno v nasprotno stran. Masseo je hitel za njim; mislil si je, da je Giacopone morda celo

je nosil, občutil in trpel, je sililo na dan, nezavestno je iskalo besedi in glasov, ki so dokazi za božji izvir za neumljivost

duše, ki so trajnejši nego marmor in zlato. — Iz daljnih globin notranjega življenja, iz neizgovorjenih skrivnostnih molitev, se dviga pesem na dan v težkem, mogočnem ritmu; to ni koral, to ni nič narejenega, nič izumetničenega, to je najčistejši sad občutenega; to je izbruh božjega svečeništva, vihar najsvetejše sile.

Kdo mu jo je dal? Kdo ga je učil? Prišlo je in bilo je tukaj. Na povelje Stvarnikovo se je razvilo iz kaosa. Nosi kakor vsa vekovita umetna dela v sebi od Boga vdihneno dušo. To so solze, ki so postale besede, kaplje sočutja, ki so se izkristalizirale, ki se ne bodo raztopile in razblinile v solncu časa.

Giacopone kleči zamaknjen in čaka na usodni ukaz: Bodi! Vedno jasneje mu donijo glasovi pesmi. Poslušaj jih, poje z njimi; bolečino Marijino pod križem začuti Giacopone v svoji duši, ki razprostre kakor beli labud svoje peroti. Sedaj proume Giacopone to, kar je čutil in slutil.

Pesem se mu je porodila iz duše:

Stabat mater dolorosa

Mati žalostna je stala,
zraven križa se jokala,
ko na njem je visel Sin.

Kitica je vrela na dan za kitico, in rodil se je najlepši himen vseh časov. Rodovi prihajajo in ginevajo, toda drug druge-

! Giacopone začuti, da se mu je naselila v srcu ljubezen božja, Vannin spokorni pas ga nič več ne zbada; kako naj čuti

Giacopone bo še dolgo živel v ljudeh; mnogo deloval, se motil in padal; razočaran bo in ponižan, izgubljal se bo, a zopet se

Prebivalci
Srbije,
kot
begunci
v Albaniji.

tudi še kako bolečino, ko ga njegova pesem dviga v nebeške višave?

Cvetje se je razcvetelo na njegovem spokornem grmičevju. Giacopone je od-

dvigal v službi Gospodovi. Vazne stvari mu bodo poverjene: Sovražnike bo izpremenil v prijatelje in oznanjeval bo svetu resnice, ki ta rad nanje pozabi.

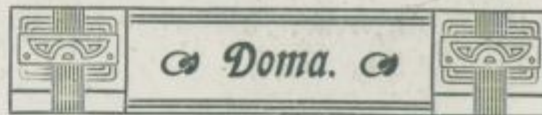
Posegal bo v kolesje časa, izpodbujal bo papeže in prenavljal redove, z Mozeševim srdom bo laži trgal krinko z obraza in z ljubeznijo Kristusovo tolažil umirajoče.

Toda večjega pač ne more doživeti kakor uro, ki mu je podarila najlepšo pesem krščanstvu, pesem:

Stabat mater...

Stala mati je pod križem...

Solunski
zaliv
z razvidom
cest in rek.

† Župnik Fabiani.

Dne 12. februarja je priletela zopet granata v župnišče pri sv. Luciji in nevarno ranila ondotnega župnika Fabijana. Prepeljali so ga v Podmelec, kjer pa je zvečer umrl.

mu zapuščajo kot sveto dediščino to pesem, ki se razlega po vseh božjih domovih na svetu. Ni je cerkve in cerkvice, kjer bi se ne bili čuli njeni božji glasovi.

ložil norčevo obleko; zopet ga vabijo velike naloge, veliki nameni, delo težavno, a delo veličastno!

! * * *

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal
P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

Gospod Maxwell je ves prevzet opazoval ta prizor. Ostri tabakov duh se mu je zdel, da skruni to lepoto in svežost. Zato je zalučil cigareto nevoljno od sebe in se počasi napotil v hrib. Ko je preskočil potček, ki se je srebrič čez pot pred Darbyjevo kočo, je za hip obstal in opazoval novo streho. Koča in okolica je bila znatno oplešana in popravljena, dasi so še vedno race žebrale v zeleni mlaki pred hišnimi vrati.

Nato je stopil z živahnim korakom v kočo in pozdravil: »Bog Vas čuvaj!« Šegam in jeziku ljudstva se je že privadil.

Stara žena se je mirno in razmišljajoče, kar je tako značilno za naše ljudstvo, sklanjala nad ognjem; Darby je kakor navadno obrnil slamnat stol in držal svoja rdeča meča skoraj v plamenu, ki je ježikal iz polenov in šote. Ko je planil na noge, je skoraj izgubil ravnotežje. Spoznal je bil takoj glas, četudi je govoril irski pozdrav. Mati se ni ozrla, temuč samo zamrmrala:

»In tudi Vas!«

»Gospod je!« je dejal Darby in jo sunil. Nato se je obrnil k gospodu. Obraz mu je žarel veselja in se režal s svojimi belimi zobmi.

»Darby, kako se ti godi? In materi?«
»O jej, tako dobro, kakor se sploh more želeti,« je dejal Darby. »Zelo naju veseli, da Vas vidimo tu.«

»Jerum, ali je gospod, Darby?« je dejala mati in počasi vstala s stola. »Jerum, zakaj nisi tega prej povedal? Cead mile failte! Stotisočkrat dobrodošli, Vaša milost!«

»Videl sem, da imate novo streho. Ali drži?«

»To si mislim, če bi lilo kakor iz škafa,

bi ne padla skozi niti kapljica. Noč in dan moliva raditega za Vas.«

»Mislim, da se Darby preveč ne muči z molitvijo,« je dejal gospod Maxwell. »Bodi odkritosrčen, Darby! Kaj ti je ljubše: moliti ali zajce loviti v zanjko?«

Darby se je zarežal in nato zablebetal: »Pri moji veri, gospod, jaz bi rajši lovil zajce. Pri materi moram dolgo klečati na tleh, dokler ne premolim vseh njenih molitev.«

»To sem si mislil. Toda, poslušaj! Prihodnji mesec pridem spet za par dni in bom prej poslal semgor šotor. Aleka ne pripeljem s seboj, ker ni dovolj časa. Vse prepustim tebi.«

Darby je bil v nebesih.

»Jaz imam še drugo novico zate. Bojim se, da bo kmalu nehalo najino prebivanje pod šotorom. Jeseni se poročim.«

»Bodite srečni, gospod, da bi dobili najlepšo in najboljšo gospo cele Irske!« je dejala starka.

»In ti nimaš nič pripomniti, Darby, ti kavelj, ti?« je dejal gospod Maxwell.

Darby je molčal. Z nebes je bil spet

Pokojni župnik Fabiani je bil zvest pastir svojih župljanov, ki je z njimi do zadnjega trpel vse gorje, ki ga sejejo laške granate na nesrečno sv. Lucijo. Neustrašen, vedno dobre volje je bil ljubljenev vseh, ki so ga poznali. V kleti njegove gostoljubne hiše so iskali njegovi župljani pogostokrat zavetja pred granatnimi napadi. Ne moremo dostojno opisati, koliko se je ob grozni vojski pokojni župnik trudil za svoje ljudi, kako jih je čuval, izpodbujal, kako je skrbel za njihov dušni blagor. Strahu ni poznal nobenega, preveč se je navadil granat, in menil je, da ga nobena ne zadene. Žalibog, da ga je ta misel varala. Toda on je s tem vedno računal, bil je vsak dan na smrt pripravljen. Spomin na tega neustrašenega junaka ljubezni do Boga in do bližnjega ostane še poznim rodovom svet in drag, spomin na dobrega pastirja, ki je dal življenje za svojo ljubljeno čedo. Mož po volji božji, počivaj v miru in moli za svoj ljubljeni narod tam pri Bogu, ki te je gotovo stotero poplačal za tvojo zvestobo.

Guverner Srbije grof Salis-Seves.

† Avgust Mohorčič.

Častniški namestnik Avgust Mohorčič je 2. decembra leta 1915 opisoval junaštvo svojega moštva. Opisal je tudi grobove padlih junakov. »Mala, tiha dolinica, ob

Štefan Doles

Radeckijev veteran, rojen l. 1828, umrl l. 1915; bil je v bitkah na Laškem leta 1848.—49. in ranjen v vojski z Ogrji; v uniformi za cesarjev jubilej l. 1908. — R.I.P.!

robu preprost križ iz brezovega lesa. Na desno in levo se vrste grobovi junakov, osem po številu. Vsi grobovi so lepo urejeni, ob vsakem nagrobni križ z lepim napisom. Na vsakem grobu šrapnelski tok in v njem poljske cvetlice. Zemlja okrog grobov je posuta z belim peskom, pokopališče je obdano z ograjo iz brezovega lesa. V kotih so nasajene smrečice. Bele stopnice vodijo k vratom, nad katerimi je na levi strani grb 7. lovcev, na desni pa napis: »Počivajte v miru, junaki; bili ste hrabri in zvesti do smrti.« — Tako spe naši padli junaki svoj večni sen. Smrt jih je pokosila v cvetju let, ko so vršili najlepšo domovinsko dolžnost.

Tem junakom se je pridružil sedaj tudi častniški namestnik Avgust Mohorčič. Dne 19. januarja t. l. piše major Seydl njegovim domačim: Z iskrenim sočutstvom sporočam, da ste izgubili svojega dragega sina, poljski lovski bataljon 7 pa svojega izvrstnega vojaka. Častniški namestnik je bil z granato ranjen v glavo pri Peteano dne 15. januarja in je umrl v bolnici v Škocijanu, kjer je bil tudi pokopan. V življenju pogumen in zvest kakor čisto

zlatu, našel je smrt v junaškem boju. Tolazi naj Vas Bog, čas in zavest, da je bil Vaš sin in eden najboljših naše čete.

Glede slučaja, da bi umrl, je pokojnik izrazil željo, da naj ga puste v grobu tam kjer bi padel. »Pustite me med mojimi junaki; skupaj smo se borili, naj še skupaj spimo spanje večnosti!«

Bil je trikrat odlikovan.

Počivaj v miru, slovenski junak!

Darujte za Rdeči križ!

Kardinal Mercier
nadškof in primas Belgije.

priklican na zemljo in stal ves pobit in klavren.

»Torej morate opustiti prebivanje pod šotorom, lov in ribarenje? O žalost in nesreča,« je dejal s solzami v očeh, »kakšna misel, pustiti puško, trnek, čoln, psa in vso zabavo! O jej, jej, mavrone, mavrone, to je bil nesrečen dan, ko Vam je ona prišla na pot.«

In jokaje se je obrnil v stran. Misel, da bi mogel kdo opustiti gore, jezero, lov in ribarenje vsled enolične sreče zakonskega življenja, mu je bila povsem neumljiva.

»Ne žalosti se, Darby,« je tolažil gospod Maxwell. »Nekega lepega dne se boš tudi ti sam oženil. Ti in mati bosta nato prišla k meni. Mogoče bova spet šla na lov in na jezero.«

Darbyjev obraz je žarel, materi pa je teman, nevoljen oblak zasenčil čelo.

»Potepu bi ne smeli ubijati takih misli v glavo. To bi bil lep oče! Kruh naj si služi in naj skrbi za svojo mater, dokler mu živi. Jaz tako in tako ne bom več dolgo.«

»Saj nisem tako hudo mislil!« je dejal

gospod Maxwell. Videl je, da je zadel ob kočljivo stvar. »Pridi, Darby, da si nekoliko ogledam.«

Šla sta po hribu navzdol, Darby je bil očitno globoko zamišljen. Trudil se je, da bi hodil kakor ponavadi za gospodom, kajti zdelo se mu je, da si preveč dovoljuje, če hodi z njim vstric.

»Ali ti kaj manjka, Darby?« je dejal gospod Maxwell. »Morda ti ni dovolj, da se vrnem?«

»O jej, to me zelo veseli, toda —«

»No, na dan z besedo! Naj je karkoli.«

»Gospod,« je dejal Darby, dočim mu je kri šinila v obraz, da je bil rdeč kakor njegove prsi. »Ali ste mislili za res ali ste se šalili, ko ste rekli: Mogoče se boš tudi ti kmalu poročil?«

»Tako? Od tam piha, ti lisjak? Katera ti je zmešala glavo?«

»Spodaj v vasi je netkana punca, in —«

»Že vem. Ti si radi nje že skoraj ob oči, ali ne?«

»Prav res da,« je dejal Darby in se popraskal za ušesi.

»Pri maši gledaš gotovo mnogo bolj na njo kakor na oltar?«

»Če gospod župnik govori tiste težke besede, ki jih ne umem, ne morem drugega ko gledati.«

»Aha! Kako ji je ime?«

»Noney Kavanagh, srčkana, majhna —«

»To že verujem. Toda kako ti naj jaz pomagam v tej stvari?«

»Mislil sem, — mogoče — gospod —«

»Le zini! Kaj bi ti želel?«

»Mislil sem, samo če bi imel nove mančesterske hlače z medenimi gumbi —«

»Aha, že razumem! Mančesterske hlače naj bi jo pridobile, ali ne?«

»Veste kaj, često se mi roga radi mojih »prežaganih hlač«, kakor pravi. In odkar si je Phil Doody kupil z denarjem, ki ga mu je sestra poslala iz Amerike, novo kamižolo, me niti pogleda ne.«

»Temu bova že pokazala, Darby. Le zanesi se. Kaj bi imel ti proti celi obleki iz polsukna?«

»O Turki in zamorci! To bi bilo preveč zaenkrat. Če bi prišel pred ljudi, bi rekli, da sem koga ubil ali oropal.«

Avgust Mohorčič
podčastnik, je ranjen
umrl 15. novemb. 1915
v bolnici v Škocjanu.
N. v m. p.!

Luka Haze
je padel dne 21. sep-
tembra 1914 v Galiciji.
Spavaj v Bogu!

Franc Pavlič
pogrešan od 12. sept.
1914 od bitke pri Gro-
deku. - Bog tolaži ža-
lostne starše!

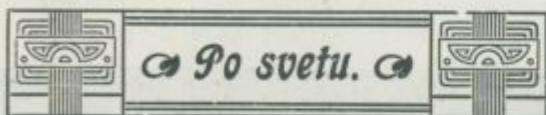
Jožef Pavlič
iz Bele na Koroškem,
padel 27. avgusta 1914
pri Lvovu. — Bodi ti
lahka tuja zemlja!

Jožef Čufer
pogrešan od meseca
septembra 1914.
Bog tolaži žalostno
mater!

Ferdinand Jerič
padel v Jaslo na se-
vernem bojišču.
Spavaj v večnem miru!

Svetovna vojska.

11. febr. Pri Doggerbank so zadele nemške torpedovke kakih 120 milj vzhodno od angleške obali na več angleških križaric, ki so takoj zbežale. Torpedovke so

jih zasledovale, potopile so novo križarko »Arabis« in s torpedom zadele še drugo križarko. Rešen je poveljnik, 2 častnika in 21 mož. Torpedovke so se nepoškodovane vrnile. —

12. febr. Francoski ministrski predsednik je prišel v Rim, da poravna nesporazumljenja med Francosko in Laško. Salandra je rekel v svojem odzdravu, da se je posrečilo najti podlago za dogovore.

12. febr. V grški zbornici je večina ugovarjala, ker so Angleži in Francozi zasedli Korfu in Karaburnu. Vsa nasilstva niso zmožna odvrniti Grške od politike, ki bi ne podpirala grških narodnih koristi. Tudi so sklenili Grki v zbornici, da svojih armad ne odpošljejo domov.

12. febr. Včeraj smo zopet odbijali ruske napade. Vsled hudega topniškega ognja smo morali popoldne nekaj utrd

Avstrijski letalski oddelek.

Strojniki pri topovih na otoku Brioni.

»Jaz ti bom nekaj rekel. Midva kupiva mančesterske hlače; morda bolj služijo svojemu namenu kakor polsukno. Kupiva tudi nov jopič z največjimi gumbi, ki jih moreva dobiti, in pazi, Darby, kupim ti tudi par toplih jank —«

»Čemu? Čemu, Vaša milost? Mene še nikoli ni zeblo.«

»To pač sam dobro vem, toda glej, Darby, jaz bi te rad predstavil svoji ženi. Če prideš k meni, se seznaniš z izobraženimi ljudmi in ti radi vidiijo, kakor veš, da ima človek janko.«

»Res?« je vprašal Darby. »Kakor želi Vaša milost. Jaz bi še več storil za Vas kakor to.«

»Vem, vem,« je dejal gospod Maxwell smehlja se. »Jaz priznam, da s tem mnogo zame žrtvuješ. Kaj želiš in kaj še potrebuješ za poroko? Ti boš seveda Noney nekaj daroval, in —«

»O, moj Bog, Vi ste predobri,« je dejal Darby, ki se je začel bati, da je velikodušnost prenenavadna, da bi mogla biti odkritosrčna in resnična. »Ali bi ne bilo dobro, če bi prej ptičko ujeli?«

»To pride samo po sebi. In v kratkem: Jaz mislim, da boš rabil približno pet funtov, da pridobiš Noneyino srce, si urediš dom in napraviš dostojno poroko. Jaz ti jih hočem dati —«

»O, to je preveč! O, to je preveč! Jerum, kaj naj počnem s tolikim denarjem? Noney mi je rekla, da ji je mati rekla, da ji dá za balo pernico in rjuhe ter polovico kokoši.«

»Vidva sta se torej že menila o tem. To je prav. Doodju bova že posvetila. Ali hočeš denar takoj, ali ga naj pošljem?«

»O Bog, jaz bi ga ne vzel za vse na svetu. Kam naj ga skrijem? Mati me preišče od glave do pet.«

»Torej ga ne moreš skriti?«

»Če bi ga požrl, bi ga videla. Ko se vrnem, mi bo obrnila vse žepe, da bi videla, ali nisem kaj prejel od Vas.«

»Ali ga ne moreš skriti kje zunaj? Saj je tam brezštevilno dolbin in lukenj, kamor ga lahko skriješ.«

»Jerum, že, že. A ponoči bi ne mogel zatisniti očesa. Jaz bi zmerom mislil, da ga kdo ukrade. O ne, to ne gre.«

»Jaz ti nekaj povem. Denar bom izročil gospodu župniku. On ga naj shrani do tvoje poroke in ti mater lahko nekoliko potegneš.«

»To je prav, Bog blagoslovi Vašo milost! A,« — napravil je dolg obraz, kajti na misel mu je prišla nova težava, — »oče Tom je strašno proti pijači. Če bi le slutil, da bomo imeli pri poroki samo en požirek žganja, pa je vse uničeno.«

»Tega mu seveda ne povem, in tudi tebi ni treba ničesar praviti. Ko je že vse dovršeno, ne more ničesar reči.«

»Ne,« je dejal Darby še ves v dvomu. Naenkrat mu je prišla vesela misel in njegov obraz se je spet razžarel.

»Pri gospodu župniku bo mnogo, mnogo izdalo, če izpregovorite zame par besed in morda —«

»Morda?«

»Morda bi ga lahko prosili, naj izpregovori pri Noney lepo besedo.«

»To bom storil. On sicer ne bo rad igral posredovalca. Ali želiš še kaj?«

»Morda bi naročili tudi pri krojaču Jacku Claucyju mančesterske hlače.«

sprednjih straž pri Tarnopolu prepustiti Rusom, a smo jih ponoči zopet vrgli iz zasedenih postojank. — Na laškem bojišču so zopet živahnejši topniški boji. — Pri Bovcu so naše čete osvojile sovražno postojanko pri Rombonu; zaplenili so tri strojne puške in ujeli 73 laških alpinov. — Zahodno od Tirane so napadale laške čete od naših zasedene griče. Vse napade smo odbili.

12. febr. Pri Beirutu je nemški podmorski čoln potopil francosko linijsko la-

dijo »Suffren«. — Na mino je zadela francoska križarka »Duplex« v sredozemskem morju in se je potopila. Tudi moštva ni bilo mogoče rešiti.

12. febr. Spor med Nemčijo in Ameriko zaradi »Lusitanie«, se zdi, poravnan.

13. febr. Naša pomorska letala so včeraj poškodovala v Raveni dve železniški skladišči, kolodvor, tvornico žvepla in sladkorja.

13. febr. Bolgarske čete so zasedle Elbasan. Prebivalci so jih sprejeli prijazno.

14. febr. Na laškem bojišču zelo hudi topniški boji. Pri Rombonu smo vkljub ponovljenim napadom obdržali nanovo zasedeno postojanko. — V Albaniji so naše prve čete prišle do reke Arzen. Sovražnik se je umaknil na južni breg. — Na nemško-francoskem bojišču so zadnje dni živahn artiljerijski boji; ponekod so Nemci napredovali in ujeli do 1000 sovražnikov.

14. febr. Spor med Ameriko in Nemčijo je končno poravnan. Amerikanci so izprevideli, da ne dosežejo svojega namena, odpraviti vojsko s podmorskimi čolni.

14. febr. Na ruskem bojišču ni bilo odločilnih bojev. Rusko topništvo živahno deluje in vse kaže na nove napade.

14. febr. Pri Solunu še vedno vse mirno. — Na turških bojiščih nobenih posebnih novic. — Rumunija se še vedno ni odločila, vendar pa prevladuje mnenje, da pade kocka v najkrajšem času.

15. febr. Na koroškem bojišču hudi topniški boji zahodno od Rajbla. Pri Bovcu

napadi Lahov odbiti z težkimi izgubami za sovražnika.

15. febr. Včeraj je 11 naših letal obmetavalo z bombami kolodvor in tovarne v Milanu. Borbe med letalci so potekle ugodno za nas, sovražni letalci so se morali umakniti. Letala so se vsa vrnila nepoškodovana. — Na francoskem bojišču na raznih oddelkih živahni boji, enako kakor na ruskem bojišču.

16. febr. Topniški boji ob Soči in koroški meji se nadaljujejo. Na Doberdobo so posegli tudi po minah in ročnih granatah. — Na Javorščku boji prednjih straž. — Pred našimi novimi postojankami na Rombonu je polno sovražnikov mrličev.

16. febr. Avstrijska vodna letala so metala bombe na Rimini. — Francoska

S TIROLSKE FRONTE.

Naše predstraže v višini 2800 m. (Zgoraj.)
Naše postojanke na 2500 m višine. (Spodaj.)

Strelnski jarek na 2400 m visokem vrhu.

»Prav res. In za jopič? In kakšno mero?«

»Raditega naj si ne beli glave. Lahko mu rečete: obleko za dvajsetletnega fanta. In četudi je nekoliko prevelika, nič ne dé.«

»Dobro, Darby. Vse bo prav. Potem pošljem jaz šotor k tebi. Žal mi je, da ne bom mogel plesati pri tvoji poroki. Toda Doodiju bova posvetila, ali ne?«

»Pri moji veri, da, Vaši milosti dolgo življenje!«

Nato sta se zarotnika ločila. Maxwell je šel v Brandon-Hall, Darby domov. Po poti je delal drzne skoke, da so se vrane in kavke čudile in z glasnim krakanjem izražale svojo grajo in nezadovoljnost. Toda ni mogel drugače. Bilo mu je tako lahko pri srcu. Tupatam je obstal, žvižgal vesele pesmi, plesal pri lastni muziki in samega veselja tleskal s prsti nad glavo.

Ko pa je stopil čez domači prag, je bil resen in moder kakor sova.

»Ali je gospod odšel?« je vprašala mati.

»Da,« je Darby kratko odgovoril.

»Kaj ti je dal?«

»Niti črnega vinarja, kaj šele belo šestico.«

»Nikar mi ne dokazuj, moj sinko! Jaz poznam mnogo bolj gospoda. Sem, da te preiščem!«

»No, torej, če mi ne verjamete.«

In dobra mati mu je otipala žepe, preiskala rokave in hlače. Slednjič je moral odpreti usta in pokazati zobe. Toda našla ni ničesar.

»Pokaži mi noge, ti prekanjenec!«

Darby je dvignil svoje široke noge, na katerih so bili podplati debeli kakor usnje. Na njih ni bilo ničesar. Godrnjaje se je vrnila na svoje mesto.

»To pa je čudno! Kakor se zdi, postaja skop.«

»Ali niste slišali, da se poroči?«

»Pač. Potemtakem hrani za svojo ženo?«

»Seveda!« je odvrnil Darby in prekanjeno mežikal.

XXXII. Krst solza.

Pogled vsakega premağanega in brezupno izgubljenega bitja, naj si bo človek

ali žival, ima proseč izraz, ki oznanja konec; zdi se, da hoče reči: »Napravi, kar ti drago! Jaz sem premağan!« Ta pogled lahko opazujemo pri postrvi, ki je bila iztrgana iz svojega mokrega elementa in težko diha je leži v mokri travi na bregu; vidi se pri najkrvoločnejši zver, ki si je najbesnejše branila življenje in sedaj mirno ob nogah premağovalca pričakuje smrtnega udarca. Veliki umetnik je vdihnil ta izraz kamenitim očem »Umirajočega gladijatorja« in v proseči pogled »Lakoona«. Največji umetnik ga je položil v pogled vsakega umirajočega in premağanega bitja, ki prosi zmağovalca usmiljenja.

Tak pogled je zadel gospo Outram, ko je njen mož pozno ponoči prišel k zavesti, odprl oči in jih spet zaprl, kakor bi izkušal zbrati svoje misli. Zdelo se je, da se vsega spominja, ko jih je odprl. Po zdravnikovem obisku so ga prenesli v njegovo sobo. Pod občutkom ostudnosti, ki je polnil srce gospe Outram, je tlela še iskra ljubezni. Med dolgimi urami je večkrat stopila k njemu in vsa v strahu pričakovala trenutka, ko se bo zavedel. (Dalje.)

križarka »Admiral Šamer« se je vsled napada s torpedi ob sirijskem obrežju potopila. Vojakov ni bilo mogoče rešiti.

* * *

Francoski minister-predsednik Briand je prišel v Rim, da, kakor je rekel, obnovi in utrdi prijateljske razmere med Francozi in Italijani. Pri tem sestanku se je veliko govorilo pri raznih slavnostnih pojedinah,

res vse te želje našim sovražnikom izpolnile. Saj sedanji položaj na bojiščih je za nas zelo ugoden, in mi upamo, da bodo naše armade tudi bližnje spomladanske odločilne boje na raznih bojiščih prebile zmagoslavno.

Sploh pa so naši sovražniki veliki mojstri v besedah, posebno v lažeh. Tako trosijo sedaj francoski listi naokrog laž, da na Nemškem in pri nas ni nikjer več

skujočih se državah prikazujejo žalostni, usodni nasledki dolgotrajne vojske.

Predvsem hudo trpi pošteno družinsko življenje. Očetje, možje in sinovi so odtrgani od svojega doma, žene, matere in hčere same doma, družina raztrgana, koliko nevarnosti doma in v vojski za pošteno življenje, ker je povsod toliko prilike za slabo, za pohujšanje. Le tisti, ki žive v ljubezni in strahu božjem, se bodo poštene ohranili v teh hudih časih. Zato pa je treba živega krščanskega življenja, zato treba molitve, prejemanja zakramentov.

Veliko preveč se pri nas še vedno pijačuje doma in v vojski. Alkohol človeka podivjava in pripravnega dela za nenravno življenje. Ako so na francoskem prepovedali absintovo žganje, ako se na Ruskem ne dobi nobene opojne pijače, kakor nam pišejo naši ujetniki na Ruskem, zakaj bi se pri nas ne moglo kaj takega vpeljati. Če je resnična beseda nemškega cesarja, da tisti, ki bi najmanj popil opojnih pijač, bo končno zmagal, potem mora delo za treznost v naših vrstah vse bolj živahno biti kakor do sedaj, če hočemo, da bo zmaga na naši strani.

In tudi ako zmagamo, nikar ne mislimo, da nam bodo potem pečene piške letele same v usta. Vojska bo ostavila grozne posledice vsem zmagovalcem in seveda še hujše premaganim.

Ogrski minister Tisza je naznanil nedavno v zbornici, da je na Ogrskem do sedaj okoli 30.000 vojaških invalidov, vojakov, vsled ran pohabljenih in za delo nesposobnih, slepih, brez rok, nog itd., in je dostavil, da se bodo njih vrste seveda še zdatno pomnožile, ker vojska še vedno traja. Koliko skrbi in dela in denarja bo treba, da se bodo oskrbovali ti reveži, ko so razen življenja vse darovali za domovino.

Že sedaj se je treba na to pripravljati po družinah, po občinah, po deželah in v prvi vrsti seveda v državi. Na to stran je treba že sedaj obračati pozornost.

Najslabše pri tem pa bi bilo, ko bi samo tožili in roke pa križema držali.

Stanovališča junakov v tirolskih višinah.

vendar se kaže, da se Briand ni nič posebno zadovoljen vrnil na Francosko. Sovražni zavezniki bi radi, da bi Lah ni kaj svoje vojske dali na druga bojišča, toda ti se tega branijo, češ, da je njih prva dolžnost, da branijo svoje meje; s tem, da tukaj sovražnika neprestano nadlegujejo, koristijo že dovolj skupni stvari. Zdi se, da v tem pogledu Briand pri Lahih ni nič opravil.

Italijani imajo pa zlasti velike težave glede dobivanja premoga. Angleži ga jim pošiljajo, pa ne dovolj in zelo drago, to pa zato, ker ga deloma sami rabijo doma, deloma pa, ker bi radi prisilili Lahe, da bi tudi Nemčiji napovedali vojsko, ker jim dotlej ne morejo zaupati. Kar imajo tudi popolnoma prav. Lah še vedno igra dvomno vlogo, poprej z nami, sedaj s svojimi novimi zavezniki. Zato pa za takega neznačajnega verolomca nihče ne mara.

O miru nočejo naši sovražniki nič slišati. Francoski list »Temps« piše nasproti nevtralcem, ki se trudijo za mir: Ako Nemška obeta, da bi dobrohotno pretresala mirovne predloge, ki bi jih stavili nasprotniki, to nima nobenega pomena, in sicer zato ne, ker zavezniki takih predlogov nikdar stavili ne bodo. Mi bomo svoje pogoje sovražnikom narekovali, ne da bi vpraševali, ali je to Nemcem všeč, in če jih sprejmejo ali ne. Ne mir, ne premirje, ampak vojska do zadnje odločitve, tako presojajo zavezniki sedanji položaj vojske. — Ako ni to prazno, bahavo govorenje plačanih agentov za vojsko, tedaj nam še ni kmalu pričakovati kakih pogajanj o miru. Vendar pa je zelo dvomljivo, če se bodo

nobenega psa in nobene mačke, ker smo baje zaradi grozne lakote vse pojedli. Vsakdo pri nas ve, da si s takimi lažmi sovražnik ne bo nič pomagal. Res je, da mora v vojski vsakdo trpeti, da tu in tam primanjkuje potrebnega živeža, toda tako

Laška razglednica — s točkami, katere zama naskakujejo italijanske čete.

daleč pa še nismo, kakor mislijo Francozi, ki so sami pri obleganju Pariza leta 1870 morali trpeti tako grozno lakoto.

Vedno hujše se povsod pri vseh voj-

Sedaj je čas, da mora vsakdo vso svojo dolžnost, in sicer v vsakem oziru vršiti. Sedaj je treba med ljudmi samih mož, krščanskih, delavnih, požrtvovalnih, ki se iz

ljubezni do Boga in do bližnjega, zatajujoč samega sebe, posvečujejo delu za lepšo, vrednejšo prihodnost.

Moliti in delati, to je prav posebno v sedanjih razmerah najsvetejša dolžnost.

jev,« — odgovori kuharica ravnodušno, ubogi učenjak pa je vzkliknil v svojem presenečenju: »Ali ta knjiga je vendar vredna 20.000 kron.« — Barbara je kar vzrastla in segla po knjigi. On je videl da

Naše gorsko-trenske čete.

RAZNO

Stara knjiga povod ženitve.

Seveda se je zgodilo to knjigožeru in filozofu, ki je sovražil vse svoje dni ženske in je dočakal sivih las v skrbnem varstvu stare kuharice Barbare. Tudi ta kuharica se je bila otrovala gospodarjeve ljubezni do knjig in strošila je ves svoj denar za nakupovanje starih špehov. Neka dne pride domov obložena z naročjem knjig, ki jih je bila nakupila pri neki razprodaji. Gospodar je pregledoval njen nakup in je razžarel nenadoma veselja. Hlastno je vprašal: »Koliko si dala za to knjigo, Barbara?« — »Sedemdeset vinar-

je naredil nehote veliko neumnost in je hitel popravljati: »Jaz ti dam za knjigo 50 kron,« ali Barbara se je namuzala: »Rekli ste ravnokar gospod, da je knjiga vredna 20.000 kron.« — Učenjak ni mogel več spati. Vsak dan več je ponujal kuharici za staročrveno knjigo, edini iztis tiste vrste. — Obljubil ji je že 15.000 kron, — nazadnje še samega sebe, in za to ceno je dala Barbara knjigo.

Posledica vojne.

Kakor se je konstatiralo, je vsled zadnjega ruskega vpada v Vzhodno Prusko požganih in razstreljenih 22 cerkvâ. Od treh velikih, lesenih cerkvenih stavb — ki so še pričale kot posebnost vzhodnopruske stavbne umetnosti iz prejšnjih stoletij — sta dve najbrž izgubljene.

ZMES.

Novi vojak v strelnem jarku.

Starejši vojak reče novodošlemu: »Prijatelj, ne vzdigni glave iz jarka!« — Novodošli: »Eh, kaj, saj mene sovražniki še ne poznajo!«

Na straži.

Vojak stoji ponoči na straži. Nasproti mu prileti od nekod prepodena krava. »Kaj ž njo?« si misli stražar, a v tem ga pride nadzorovat častnik, ki po telefonu sporoči slučaj komandi. Od tam pa pride vprašanje, odkod da se je krava priklatila. Odgovor se je glasil: »Teža pa krava ni vedela povedati.«

Stava.

Enooki je stavil z možem, ki je imel zdravi obe oči, da on več vidi; četudi ima le eno oko. Mož je stavo sprejel. — »Stavo sem jaz dobil,« reče enooki, »zakaj jaz vidim na vašem obrazu dvoje očes, vi pa na mojem le eno.«

Pri zdravniku.

Zdravnik vojaku, ki se je vrnil iz vojske: »Gospod častnik, kako pa vam je pravzaprav pri srcu, kadar v boji umorite kakega človeka?« — Častnik: »Ej, nič posebnega. In kaj čutite vi v enakem slučaju?«

Kritika.

V razstavi: »Kako so mogli tako sliko obesiti v razstavo?« — Kritiki: »Najbrže niso mogli njenega slikarja dobiti.«

Hvaležnost.

»Kaj pa je z mladim zdravnikom, ki je šel lani v Afriko in se tam naselil?« — »Nič kaj veselega! Prvi bolnik, ki mu je zdravnik ozdravil njegov želodec, ga je požrl.«

Sumljiva klet.

Gostilničar prijatelju: »Tatovi so mi v kleti veliko vina popili, pa ni nobenega sledu za njimi.« — Prijatelj: »Ali si v bolnici že povprašal?«

Ugodna prilika za živalinorejce, kupce, prodajalce

Ako želite kupiti ali prodati: konje, debele vole, plemenske vole, bike, krave breje in s teleti, teleta za klanje, breje svinje, plemenske prasce, pitane prašiče, plemenske koze, kozličke, ovce in belgijske zajce, se oglasite ustmeno ali pismeno (znamko za odgovor!) v pisarni Vnovčevalnice za živino, Ljubljana, Dunajska cesta 29, vsak delavnik od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne, kjer bode te zahtevano živali kupili, oziroma prodali. ♦♦♦♦

Fellerjev blagodejni, bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“

za razkrajajoče

izplakovanje grla.

12 steklenic franko 6 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 331 (Hrvatska). Nad 100.000 zahvalnih pisem.

Darujte za „Rdeči križ“.

Dogodbe.

Hladno stanovanje.

Stanoval sem v stari hiši, zidani proti severu. Zidovi hiše so bili silno debeli. Ljudje so dejali, da so še ostanki trdnjavskega zidu, ki je v starih časih obdajal utrjeno mesto. Pozimi sem prezebal na takem stanovanju. Drva so bila sicer cenejša nego sedaj, a vendar je bilo treba kuriti cel dan, da sem spravil na 13 stopinj. Že ta številka kaže, da s kurjavo nisem imel sreče. Neločljiv tovariš mi je bil skoro celo zimo nahod; če sem se zadeval v koce pri pisalniku, kjer sem delal, veselil sem se v duhu vročega poletja, ko bo pa v mojem stanovanju prijetno hladno. Vsaj nekaj odškodnine bo to za dolgo zimo.

In ko so se res po glede gorkote in mraza dvomljivih spomladanskih mesecih približali vroči kresni dnovi, tedaj sem imel daljši osebni razgovor s svojo staro postrežnico Majdo. Povedati namreč moram, da sva se z mojo staro Majdo redkokdaj videla. Ko sem jaz prišel zvečer pozno domu, je seveda ona spala in ko je zgodaj prišla v sobo, sem jaz spal; ko sem dopoldne odšel iz hiše, je bila ona na trgu. Zato sem imel navado, da sem ji vse napisal z velikimi črkami na list, ki sem ga položil na mizo. — Ravnotako mi je Majda s svojo težko roko zakracljala, kar je imela povedati.

Za vse seveda ta način razgovaranja ni bil dober. Ko bi se mi bila na priliko primerila kaka nezgoda in bi prišel v stik s policijo, bi bila ta preiskala mojo sobo in našla na mizi popisano polo. In ljudje bi drugi dan brali policijsko poročilo: Nesrečnež je na mizi zapustil svojo poslednjo voljo, kjer naroča, da naj se mu zašije srajca, da se mu osnaži klobuk in da se mu pobriše prah z njegovega pisalnika.

Polo o zadnjem pismenem razgovoru z Majdo imam še pri rokah: Majda! Dva dni že manjka žličica za čaj. Ali naj zajemam čaj iz skledice z razpeto marelo? — Kje je zajec za čevlje? Ali se morda ujčkaš na njem?

Pod temi vprašanji so od Majde začrtani odgovori:

Gospod, žličica mi je res ostala v pomivalnem škafu; sedaj je vse v redu, se bo še bolj svetila. — Za zajca pa nič ne vem, morda ste ga zamišljeni vzeli nevedoma v pisarno, kjer se baje včasih tudi rabi.

Na to slede moje besede:

Budalo! Za zajcem streljaj, dokler mi ga ne prineseš živega ali mrtvega k postelji. — Jutri zjutraj me pokliči, treba je, vidim, da se ustno pogovorim s teboj o važnih stvareh.

Drugo jutro me točno ob določeni uri Majda pokliče. Naročim ji strogo, da mora sedaj okna odpirati samo zjutraj in zvečer. — Res so nastopili pasje-vroči poletni dnevi, toda čudno je bilo, moja soba, obrnjena na sever, čez dan ves čas zaprta z zidovi, ki so se kosali v debelosti s kitajskim zidom, bila je neprimerno vroča, zastoj sem tudi doma iskal hladila. Tega si nisem vedel razložiti, zato sem sklenil stvar natančno preiskati. Vedel sem, da mora biti zopet Majda vmes, in zato sem ji napisal na polo tole:

Majda, jaz se potim v sobi kakor v vroči kopelji. Ali si kljub mojemu strogemu naročilu čez dan odpirala okna? Ali si morda v svoji ženski modrosti celo peč zakurila, kar pozimi v isti modrosti večkrat pozabiš? — Pojasni stvar. Odgovor hočem imeti do večera, obenem tudi brisačo; ali mislite, da se bom nanjo obesil, ker mi je ne prinesete? Na čevljih ste pustili slanina za eno kosilo, na klobuku pa prahu, da ne vem, ali nosim bel ali črn člobuk. —

Razglašeno v postelji ob desetih dopoldne v veliki nevolji. Majda je odgovorila:

Nič se ne jezite; oken ne odpiram, s čevlji in klobukom je vse dobro.

Soba pa je bila še vedno bolj vroča, kakor bi Majda vsak dan kruh pekla. Zato pridem nekoč že ob enajstih domov popolnoma nepričakovano. Vrata so na stežaj odprta in vroče solnce pošilja svoje žarke v sobo. Jezen skočim v kuhinjo in primem Majdo, kaj da dela z vrati.

»Gospod, ste mi prepovedali odpirati okna, zato sem pa odpirala vrata. Soba se mora vendar prezračiti.«

»Prav, Majda,« zarežim nad njo, »ti si kriva, če se oženim, ti si mi moj dom izpremenila v pekel; hujšega se mi tudi v zakonu ne more zgoditi. Poskrbi kaj za svojo dušo; če tako delaš z menoj, bo to potrebno« —

Tri dni pozneje je imela Majda še vedno oteklo lice, soba pa je bila vendar precej bolj hladna; najbrže, da je zračila cel večer. To me je ganilo in potolažilo. Kadar bom imel v sobi 18 stopinj gorkote, kakor se za poletje v sobi spodobi, ji odpustim; seveda ji to naznanim pismeno.

Zdravstvo.

Uspehi pri zdravljenju ranjencev. Dunajski zdravnik je nabral in podal številke, ki kažejo, kako podpira delo zdravnikov delo vojakov na fronti. — Avstrijskih ranjencev se vrne po 64 do 68 odstotkov na bojno polje. Rus Menčikov se je pritožil v ruskem listu, da se ozdravi pri njih komaj 18 odstotkov vojakov tako daleč, da bi se mogli vrniti na fronto, da ni torej čuda, če ne morejo premagati naše vojske, ko jih pride od sto ranjenih kmalu 60 nazaj, dočim se izloči iz vojske od 100 ruskih ranjencev 82 mož.

Nazorno nam pokaže to statistika velike kirurške postaje na Dunaju, ki navaja številke iz druge polovice vojnega leta. Na tistem oddelku je bilo v oskrbi 1200 ranjenih, statistika pa se bavi tukaj s približno polovico teh ranjencev, in sicer s težkimi slučajmi, kajti malo ranjene so odpeljali kmalu v druge bolnice in so bili tako izvzeti od opazovanja. Prvo polovico vojnega leta je bil prihod novih ranjencev tako velik po številu, da je tvoril polovico že v oskrbi se nahajajočih; drugo polovico vojnega leta se je znižalo število dohaja-

Skromno vprašanje.

Čujte, gospod, ali ste morda vi videli kaj mojega moža, ki je tudi tak vojni ujetnik tam pri vas na Ruskem?

jočih novih ranjencev tako, da je znašalo samo četrtino tistih, ki so se že zdravili. To pa vsled tega, ker je prišlo prej veliko število ranjencev že osmi dan po ranjenju iz fronte, dočim pridejo zdaj, ko so etapni prostori jako razširjeni in so skoraj povsod uvedene izborné sanitetne naprave, komaj drugi ali četrti teden. — Ran je bilo v drugi polovici vojne leta od puškinih izstrelkov 70%, od topovskih 25-4%, od dum-dum-krogel 3-1%, od noža 0-9%. Od ranjencev jih je bilo 84% prvič ranjenih, 10% drugič in 4% tretjič. Teh se je podalo 63% peš, nekateri uprti na tovariše, do sanitetne postaje, nesti ali voziti je bilo treba 37%.

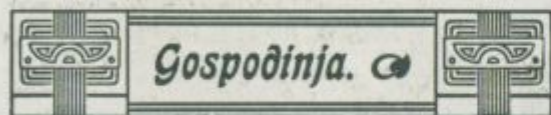
Naslednje številke dajejo našim sanitejem najglasnejšo pohvalo. 47% ranjenih je bilo

— O da bi te spak ušivi, torej tudi ti že veš, kaj je „zahrbtni napad“?...

že tri ure zatem obvezanih, 20% v šestih urah in 12% v 12 urah.

Poprečna doba zdravljenja so bili trije meseci. Naravnost h kadru je šlo 20% ozdravljenih, 44% je šlo v domove za okrevajoče, 33% je bilo manj sposobnih za orožje in 3% popolnoma nesposobnih. Slučajev operacije je bilo 36%.

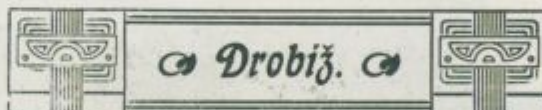

Testo za kolače (Strudel) iz ječmenove moke. Naredi mehko testo iz 14 dkg ječmenove moke, 10 dkg surovega masla, 2 dkg sladkorja, malo soli, rumenjaka, dveh žlic mleka in žličko ruma, pusti počivati in razvleci.

Hiter način pranja. Zdaj, ko je milo tako drago, da ga res ne morejo kupovati perice, res ni, da bi dala gospodinja kose boljšega perila vsaki perici, kajti zdaj se pere bolj kot kdaj s praški in krtačo — in trže perilo bolj kot kdaj, o čemer ima že vsaka mestna gospodinja svoje žalostne izkušnje. Treba je torej prati doma. Za olajšanje tega dela se dobé različni stroji, ki odpravljajo mencanje in se dobé v velikosti, ki so primerne tudi za mala gospodinjstva. Tak stroj ne pokvari perila in prihrani gospodinj in poslu čas in delo, posebno kjer je kak posel pri hiši ali kjer je več odrastlih otrok, ki gredo materi na roko, naj bi poizkusila gospodinja s pranjem doma in na stroj. Načini pranja so različni, resnica pa je ta, da bo belo samo tisto perilo, ki pride v lug že dobro izmencano in izprano. Dosti mila se prihrani, če se izpere perilo kar tako iz par vod. Gospodinja hvalijo tudi sledeči način: Na 50 litrov mlačne vode zmešaj 140 gramov izčiščenega terpentinovca olja in 20 gramov salmijakovega cveta, siresi oboje v steklenici

in izlij v vodo. Nareži v vodo 12 dkg na drobno narezanega dobrega mila, premešaj vse in namoči perilo za 12 ur, potem izmenčaj in izperi. Perilo pride prav belo iz vode. Komur pa ni dovolj belo, ga lahko še namili in prekuha in izpere. Prekuhanje se priporoča zaradi nalezljivih bolezni. Izpiranje perila je jako važno, tako glede na lepoto perila, kakor glede na zdravje. V motni vodi izprano perilo ostane zamolklo, kjer je preveč peric skupaj, se lovi umazana voda od ene do druge v perilo. Kjer se steka kaka gnojica, bodisi iz hleva, stranišč ali bolnišnic, je voda okužena in ni primerna za pranje in izpiranje. Kdor dvomi, ali je bila voda čista, naj napravi doma vroče boraksove raztopine, na škafo vode četrt kilograma boraksa, in naj preplakne v tem vsak kos. Boraks razkuži perilo in stori, da je svetlo, bolj belo in krepko. — Stare preproge, žaklje in podobno je težko oprati doma. Opere jih lahko dež. Obesi jih ob močnem dežju na vrh ali na kak plot, pusti, da se ocede in posuše, vravnaj in zvij. Tako se prihrani mnogo dela. Pletene koše, slame, zaboje opere tudi dež, treba jih je samo obračati, da izpere dež vse strani.

Cementna tla operi z vročo sodino raztopino, izperi s čisto vodo in obriši, potem nadrgni tla, dokler so še mokra, z lepim belim peskom. Ko se je posušil pesek, pometi. Tako bodo tla lepo bela.

Ali vpliva streljanje na vreme? Naš kmet pravi, da. Vojaki in vreme so v neki tesni zvezi. Samo da gredo fantje na nabor, že pada dež; rado dežuje kadar gredo novinci jeseni v vojašnico in če se prevažajo vojaki iz kraja v kraj, potem ni konca deževanja, kako torej, da ne bi bilo, kadar pretresa ozračje grom velike množine topov?

Znani francoski fizik in vremenoznanec je bil mnenja, da razžene streljanje oblake. Da ugotovi resničnost svojega mnenja, je opazoval skozi trideset let, od 1816 do 1846, vreme ob dneh, ko se je vadilo topništvo v bližini njegovega stanovanja. Opazoval je vreme 662 dni. Sklep opazovanja pa je bil njegovemu prejšnjemu mnenju naravnost nasproten. Glasil se je: izstreljevanje velikih topov ne prežene nikakor oblakov, rekel bi raje, da se zbirajo oblaki vsled tega.

Tako je potrdil Arago, kar veruje ljudstvo že od nekdaj, in med znanstveniki kakor med laiki naših dni jih je dosti trdnega prepričanja, da pride po bitkah rada nevihta ali dolgotrajno deževanje. Tega mnenja pa ni današnja vremenska veda, in zopet na podlagi raziskovanj. Tu in tam pride res po velikih bitkah in vajah močna ploha ali vselej ne. Treba bi bilo dokazati s številkami, kolikokrat je sledil dež streljanju iz topov. Nimamo dokaza, da bi se bili pomnožili slučajji neviht in deževanja pri bitkah, kar je bil uveden smodnik; deževalo pa je tudi prej rado ob bitkah, ko še niso streljali.

Bitki ob potoku Krimissov leta 346. pred Kr. je sledil hud naliv, bitki pri Noreidi leta 113. pred Kr. in veliki bitki v Teutoburškem gozdu, kakor tudi bitki ob Raabu leta 1044. so sledile močne nevihte. Mogoče da vpliva na vreme glasno premikanje velike množice ljudi in živine, sopar in vročina, ki se nabirata od izhlapenja.

In dež po bitkah s streljanjem. Leta 1849. so se bili 13. in 14. majnika hudi topniški boji pri Budimpešti. Iz Peči je obstreljeval Hentzi skozi šest ur Budo in Görgey je odgovarjal iz trdnjave ob mestu s 84 topovi težkega kalibra. Vreme je bilo dotlej več tednov jako lepo. Na večer 14. majnika pa se je pooblačilo in o pol-

noči se je izpustil dež, ki je padal tri ure. — Po bitki pri Solferinu, 24. junija 1859, je divjal ob 5. popoldne hud vihar, katerega se spominjajo še naši stari veterani. — Podobne pojave so opazili tudi ob ameriškanih secesijskih vojni. Po velikih kanonadah ob rekah Missisipi, Potoman, York River in James River so se izlile močne plohe. Leta 1870. je sledil vsem bitkam v mesecu avgustu dež. Ali to ne dokaže ničesar, ker je bilo tistega leta in meseca po vsej srednji Evropi mokrotno vreme. Na bitkah tako bogati mesec avgust leta 1914. pa je bil nenavadno suh. Od leta 1870. je bilo trideset avgustov, ki so bili dosti bolj mokrotni, nego grmeči in treskajoči avgust 1914. Tudi meseca majnik in junij leta 1915. sta bila nenavadno suha. Vendar je bila ravno ta dva meseca izstreljena velika množina streliva, ko so podili naši Ruse iz Galicije. Tako nenavadna je bila suša v teh dveh mesecih, da so trdili vremenski prerokaši, da so pregnali topovi oblake, — a ravno ti razumni in modri možje so trdili par mesecev poprej, suša 1915, da je bilo pogosto streljanje krivo velike mokrote v tem mesecu. Je pač tudi res, da je izbruhnila v svetovni vojni večkrat med bitkami nevihta. Strašnih neviht v visokih gorah našega južnega bojišča ne bo pozabil Cadorna, treskalo je pri napadih na Kovno in na Lüttich tudi iz neba, deževalo je po bitkah pri Lvovu in pri Tannenbergu. Da verujejo tudi vojaški krogi Aragovi statistiki, pojasnuje Kuropatkinov brzojav carju, ki ga je bil poslal po bitki pri Sehaio: »Kakor pri Liaojangu je sledila tudi tukaj huda nevihta z močnim nalivom streljanju topov«.

Star topničar, ki stoji ves čas te vojne ob svojem topu, je menil: Včasih smo streljali cele tedne ob lepem vremenu in drugič smo zopet streljali ob dežju dni in tedne. Neviht ali dežja nismo pregnali s streljanjem, naredili pa jih najbrž tudi nismo. Prve dni streljanja so se nabrali res včasih oblaki, prišel je tudi dež, ali ni padal dolgo.

Prehlajenja vratu se dajo zabraniti s pozitivno cirkulacijo krvi. Zivahno krožeča kri je najvarnejša bramba pred mrazom. To dosežemo, ako izpiramo grlo s Fellerjevim oživiljajočim antiseptičnim rastlinskim esenčnim fluidom. Ako so se vratne bolečine že pojavile, se porablja tudi na zunaj in sicer z masiranjem in z ovitki. 12 steklenic pošlje franko za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). Mnogi zdravniki ga priporočajo. Nad 100.000 zahvalnih pisem. Tudi za Fellerjeve odvajalne »Elsa-kroglice«.

(c)

Knjigoveznica
Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani
 Kopitarjeva ulica št. 6 ☐☐☐☐☐☐
 priporoča

originalne platnice
 za

Ilustrirani Glasnik

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bo šele po končani vojni.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
 Odgovorni urednik Josip Klovár.